

EURÓPSKY DOZORNÝ ÚRADNÍK PRE OCHRANU ÚDAJOV

Zhrnutie stanoviska európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov k účinnému presadzovaniu práv v digitálnej spoločnosti a ekonomike

(Úplné znenie tohto stanoviska sa nachádza v anglickom, vo francúzskom a v nemeckom jazyku na webovom sídle európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov www.edps.europa.eu)

(2016/C 463/09)

Spracúvanie osobných údajov je v prípade webových služieb nevyhnutné. V stratégii EÚ pre jednotný digitálny trh sa uznáva potenciál technológií a služieb založených na údajoch ako katalyzátora hospodárskeho rastu. Takéto služby poskytované prostredníctvom internetu stali často závislé na skrytom sledovaní jednotlivcov, ktorí vo všeobecnosti nie sú informovaní o charaktere a rozsahu takéhoto sledovania. Dominantné spoločnosti na týchto trhoch môžu vylúčiť nových účastníkov z hospodárskej súťaže na základe faktorov, ktoré by mohli zvýhodňovať práva a záujmy jednotlivcov, a môžu vnucovať nespravodlivé zmluvné podmienky, ktoré protiprávne zneužívajú spotrebiteľov. Zjavná narastajúca nerovnováha medzi poskytovateľmi webových služieb a spotrebiteľmi môže oslabiť možnosti voľby, inovácie a kvalitu bezpečnostných opatrení na ochranu osobných údajov. Táto nerovnováha môže tiež prispieť k zvýšeniu efektívnej ceny – z hľadiska zverejnenia osobných údajov – ďaleko za hranice toho, čo by sa dalo očakávať v prípade plne konkurenčných trhov.

V roku 2014 európsky dozorný úradník pre ochranu údajov vydal predbežné stanovisko o súkromí a konkurencieschopnosti v ére veľkých dát. Napriek zjavným synergiám, ako napr. transparentnosť, zodpovednosť, možnosť voľby a všeobecné blaho, sme pozorovali tendenciu izolovaného uplatňovania pravidiel EÚ o ochrane údajov, ochrane spotrebiteľa a presadzovaní antitrustových predpisov. Z tohto dôvodu sme začali diskusiu o tom, ako by sa ciele a normy EÚ dali komplexnejšie uplatňovať. V tomto novom stanovisku sa tvrdí, že stratégia pre jednotný digitálny trh predstavuje príležitosť pre koherentný prístup a aktualizácie predbežného stanoviska z roku 2014 s niektorými praktickými odporúčaniami pre inštitúcie EÚ k tomu, ako napraviť situáciu. Stanovisko sa zaoberá rastúcimi obavami, že koncentrácia na digitálnych trhoch by mohla poškodiť záujmy jednotlivcov ako dotknutých osôb a spotrebiteľov.

Inštitúcie a orgány EÚ a vnútroštátne orgány sú povinné pri uplatňovaní právnych predpisov EÚ dodržiavať práva a slobody stanovené v Charte základných práv EÚ. Niektoré z týchto ustanovení vrátane práva na súkromie a na ochranu osobných údajov, slobodu prejavu a nediskrimináciu sú ohrozené normatívnym správaním a normami, ktoré sú v súčasnosti bežné v kybernetickom priestore. EÚ už má dostačujúce nástroje na riešenie narušení trhu, ktoré pôsobia proti záujmom jednotlivca, ako aj spoločnosti ako takej. Mnohé postupy na digitálnych trhoch môžu porušovať dva alebo viac platných právnych rámcov, z ktorých každý sa opiera o pojem „spravodlivosť“. Podobne ako viaceré štúdie v posledných mesiacoch aj my vyzývame k posilneniu dialógu, učeniu sa z nadobudnutých skúseností a stálej spolupráci medzi regulačnými orgánmi, ktoré dohliadajú na správanie v digitálnom prostredí. Poukazujeme tiež na potrebu, aby EÚ vytvorila také online aj offline podmienky, v rámci ktorých sa tieto práva a slobody podľa charty môžu upevňovať.

V tomto stanovisku sa preto odporúča zriadiť digitálne referenčné stredisko na presadzovanie práv v digitálnom sektore EÚ, ktoré bude dobrovoľnou sieťou regulačných orgánov na výmenu informácií na dobrovoľnej báze a v medziach ich príslušných kompetencií o prípadných zneužívaniach v rámci digitálneho ekosystému a o najúčinnnejšom spôsobe boja proti nim. Toto by malo byť doplnené usmernením k tomu, ako by regulačné orgány mohli koherentne uplatňovať pravidlá na ochranu jednotlivca. Odporúčame tiež, aby inštitúcie EÚ s externými expertmi preskúmali možnosť vytvorenia spoločného priestoru, priestoru na webe, kde v súlade s chartou, môžu jednotlivci komunikovať bez toho, aby boli sledovaní. Napokon, odporúčame aktualizovať pravidlá týkajúce sa lepšieho uplatňovania kontrol koncentrácií zo strany orgánov na účely ochrany súkromia online, osobných informácií a slobody prejavu.

I. OTVORENIE DISKUSIE

1. Východiská a štruktúra tohto stanoviska

V našom predbežnom stanovisku k téme Ochrana súkromia a konkurencieschopnosť v ére veľkých dát (ďalej len „predbežné stanovisko“) z roku 2014 sa porovnali právne rámce EÚ na ochranu údajov, hospodársku súťaž a spotrebiteľov

a dospelo sa k záveru, že v kontexte digitálneho trhu existujú niektoré zrejmé synergie⁽¹⁾. Poskytli sme niektoré predbežné odporúčania pre inštitúcie EÚ, ktoré boli upravené po seminári, ktorý usporiadal európsky dozorný úradník pre ochranu údajov v júni 2014⁽²⁾ vrátane:

1. lepšieho porozumenia „hodnoty“ osobných údajov na digitálnych trhoch a prístupov zameraných na preskúmanie prístupov k analýze trhu, najmä v prípade webových služieb propagovaných ako „bezplatné“ s retrospektívnou alebo ex-post analýzou vplyvu rozhodnutí o presadzovaní práv;
2. posúdenia, ako sa dajú podporiť technológie na zvyšovanie súkromia ako konkurenčná výhoda;
3. preskúmania právnych predpisov EÚ a významu pre digitálne trhy 21. storočia;
4. posúdenie praktických krokov na spoluprácu medzi orgánmi vrátane užšieho dialógu a spoločných vyšetrení.

VI. ZÁVER

Ludské práva boli koncipované pre jednotlivcov ako prostriedok na ochranu proti zásahom štátu. Antitrust má svoje korene v politických rozhodnutiach zameraných na rozloženie protiprávnej moci monopolov v prospech celej spoločnosti. Práva spotrebiteľov boli formulované ako ochrana pred zneužívaním zo strany obchodníkov.

Príležitosti, ktoré ponúkajú veľké dáta na zvýšenie produktivity a prepojenosti, by mali sprevádzať opatrenia na ochranu veľkých dát. EÚ v posledných rokoch preukázala skvelé vodcovské schopnosti v rámci snáh na podnietenie pretekov na dosiahnutie najlepšej úrovne ochrany súkromia v digitálnom svete. Všeobecné nariadenie o ochrane údajov poskytuje základ pre ochranu osobných údajov v digitálnej ekonomike. Pre digitálnu ekonomiku a spoločnosť založenú na hodnotách EÚ môže EÚ urobiť ešte viac pomocou dostupných nástrojov na zabezpečenie produktov ochrany a služieb, ktoré zohľadňujú súkromie a podporujú základné práva. Riešenia zamerané na lepšiu transparentnosť, spravodlivé zaobchádzanie, efektívnu voľbu, absenciu uzavretia trhu v prípade nevysledovateľných modelov sú úplne kompatibilné a vzájomne sa dopĺňajúce ciele.

Stratégia pre jednotný digitálny trh je vhodnou príležitosťou, aby EÚ mohla pracovať spoločne na dosahovaní týchto cieľov. Prvoradý význam má efektívne presadzovanie pravidiel existujúcich právnych predpisov EÚ. Veríme, že naše odporúčania na zriadenie digitálneho referenčného strediska na presadzovanie práv spolu s komplexnejším prístupom ku koncentrácii a podporou spoločného priestoru založeného na hodnotách EÚ, by mohli byť významným krokom vpred. V čase, keď na celom svete dochádza k rozširovaniu ochrany údajov a právnych predpisov o ochrane súkromia, by toto malo slúžiť ako platforma na rozsiahlejšie spájanie s inými regiónmi sveta, ktoré umožnia intenzívnejší dialóg a spoluprácu so všetkými krajinami, ktoré čelia rovnakej digitálnej výzve.

V tejto diskusii toto ešte neznamená konečné slovo. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov má v úmysle ďalej sprostredkovať diskusie a pomáhať prekonávať izolácie, ktoré bránia ochrane záujmov a práv jednotlivca.

V Bruseli 23. septembra 2016

Giovanni BUTTARELLI

európsky dozorný úradník pre ochranu údajov

⁽¹⁾ Predbežné stanovisko európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov „Privacy and Competitiveness in the Age of Big Data, The interplay between data protection, competition law and consumer protection in the Digital Economy“ (Ochrana súkromia a konkurencieschopnosť v ére veľkých dát, vzájomné pôsobenie medzi ochranou dát, právnymi predpismi o hospodárskej súťaži a ochranou súkromia v digitálnej ekonomike), marec 2014.

⁽²⁾ „Správa zo seminára o ochrane súkromia, spotrebiteľoch, hospodárskej súťaži a veľkých dátach, 2. júna 2014“:
<https://secure.edps.europa.eu?EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/consultation/Big%20data>